Cadw

Archwilwyr Hanes

Cadw Cymru

Chastell a Llys Tretŵr

Cadw MINECRAFT EDUCATION Hwb®

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Tabl Cynnwys

Canllaw Cymorth Castell a Llys Tretŵr i Addysgwyr: 2

Taith Rithwir: Ceidwaid NPC 2

Ceidwad Croeso NPC 4

Ceidwad Cwrt NPC 4

Ceidwad NPC Pwy adeiladodd y castell? 4

Ceidwad Pont Godi NPC 5

Pwynt Addysgu Dewisol: 5

Ceidwad y Tŵr Mawr NPC 5

Ceidwad Gardd NPC 6

Pwynt Addysgu Dewisol: 6

Ceidwad Gardd NPC 6

Ceidwad Cegin NPC 7

Ceidwad Bwtri NPC 7

Ceidwad Pantri NPC 7

Ceidwad Ystafell Arlwy NPC 8

Ceidwad Neuadd Fawr NPC 8

Ceidwad Solar NPC 9

Ceidwad y Siambr NPC 9

Ceidwad Adain y Gogledd NPC 9

Ceidwad Taith Wal NPC 10

Ceidwad y Gorllewin NPC 10

Ceidwad Cwrt NPC 11

Ceidwad Chwarteri Stiwardiaid NPC 11

Ceidwad y Porthdy NPC 11

Taliesin NPC 12

Cwestiynau Allweddol 13

Canllaw Cymorth Castell a Llys Tretŵr i Addysgwyr:

Croeso i **daith rithwir** Cadw Cymru o amgylch **Castell a Llys Tretŵr**, atgynhyrchiad sydd wedi'i grefftio'n hyfryd o un o safleoedd canoloesol mwyaf atmosfferig Cymru, sy'n dod yn fyw yn Minecraft. Mae'r daith hon yn eich gwahodd chi a'ch dysgwyr i deithio trwy hanes haenog, pensaernïaeth unigryw, a straeon diwylliannol **Castell a Llys Tretŵr**, i gyd wrth archwilio amgylchedd creadigol, rhyngweithiol Minecraft.

Wrth i chi archwilio'r castell a'r llys cyfagos, byddwch yn datgelu trawsnewidiad rhyfeddol y safle dros y canrifoedd, o'i ddechreuadau fel tŵr pren Normanaidd amddiffynnol a thŵr cerrig diweddarach i'w ddatblygiad yn ddiweddarach i fod yn faenor ganoloesol gain sy'n adlewyrchu ffordd o fyw teulu cyfoethog. Mae **Castell a Llys Tretŵr** yn llinell amser fyw, sy'n arddangos gallu milwrol a mireinio domestig o orffennol canoloesol Cymru.

Trwy gydol y profiad rhithwir hwn, byddwch yn rhyngweithio â **Cheidwaid NPC** wedi'u lleoli'n strategol o amgylch y safle, pob un yn barod i rannu straeon, ffeithiau a mewnwelediadau am bwrpas newidiol **Castell a Llys Tretŵr**, ei ffigurau hanesyddol allweddol, a bywydau beunyddiol y rhai a oedd yn byw yno. Nod y cyfarfyddiadau hyn yw cyfoethogi dealltwriaeth eich dysgwyr wrth sbarduno chwilfrydedd am rôl esblygol cestyll yn hanes Cymru.

Paratowch i gael eich ymgolli mewn taith o ddarganfod, creadigrwydd ac addysg. Crwydrwch drwy **Gastell a Llys Tretŵr** a datgloi ei chyfrinachau, wrth gofleidio'r ysbryd o antur ac archwilio y mae Minecraft yn ei feithrin.

Taith Rithwir: Ceidwaid NPC

Mae **Castell a Llys Tretŵr** yn llawn Ceidwaid NPC sy'n awyddus i rannu eu gwybodaeth ac arwain dysgwyr i bob cornel o'r castell a'r maenordy.

Mae llawer o'r Ceidwaid NPC hyn yn gysylltiedig ag adnoddau ychwanegol, fel fideos, dogfennau, neu fapiau, sy'n helpu i ddod â'r daith yn fyw ac annog ymchwil annibynnol pellach.

Mae llinell amser darluniadol wedi'i chynnwys drwy gydol y profiad rhithwir, gan alluogi dysgwyr i osod digwyddiadau **Castell a Llys Tretŵr** yng nghyd-destun hanesyddol ehangach Cymru, o goncwest y Normaniaid i gyfnod y Tuduriaid a thu hwnt.

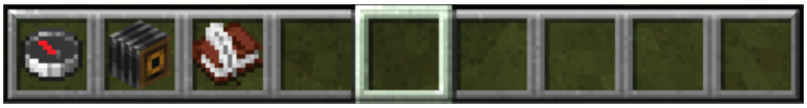
Mae'r Daith Rithwir yn borth cychwynnol ar gyfer rhyngweithio dysgwyr â **Chastell a Llys Tretŵr,** gan gynnig cipolwg ar ddigwyddiadau hanesyddol, datblygiadau pensaernïol, a bywyd diwylliannol y cyfnod. Mae'r daith yn cefnogi dealltwriaeth gyd-destunol drwy gysylltu stori **Tretŵr** â naratifau hanesyddol

ehangach, megis dylanwad y Normaniaid yng Nghymru, yr Arglwyddi Gororau, a bywyd bonedd diweddarach yn ystod y 15fed a'r 16eg ganrif.

Mae'r profiad hwn hefyd yn cyfrannu at ddatblygu ***cynefin*** dysgwyr, gan eu helpu i ddyfnhau eu gwerthfawrogiad o dreftadaeth leol a deall ei chysylltiadau byd-eang. Mae'n hyrwyddo parch at draddodiadau diwylliannol ac yn meithrin gwerthfawrogiad o bwysigrwydd cadwraeth treftadaeth.

Isod mae manylion pob un o'r Ceidwaid NPC o fewn **Castell a Llys Tretŵr.** Anogir ymarferwyr i ddatblygu cysylltiadau trawsgwricwlaidd yn seiliedig ar y wybodaeth y mae pob NPC yn ei ddarparu. Trwy dynnu cysylltiadau rhwng hanes, daearyddiaeth, celf a llythrennedd, gallwch deilwra'r daith ddysgu i weddu i anghenion a diddordebau eich dysgwyr, gan wella ymgysylltiad a hyrwyddo meddwl beirniadol, creadigol ar draws y Meysydd Dysgu a Phrofiad. Mae'r dull hwn yn annog dysgwyr i wneud cysylltiadau ystyrlon, yn y byd go iawn â'r cynnwys hanesyddol y maent yn dod ar eu traws.

Pan fydd dysgwyr yn mynd i mewn i **Gastell a Llys Tretŵr,** byddant yn cael **Camera** a **Llyfr a Chwilsyn** yn awtomatig yn eu Bar poeth (Hotbar).

Esboniwch i ddysgwyr bod yr offer hyn yn "gyfnodolion maes" rhithwir lle gallant ddogfennu eu meddyliau, arsylwadau a myfyrdodau tra ar y daith rithwir.

Mae'r Bar poeth hefyd yn dal cwmpawd, sy'n caniatáu i'r dysgwyr deleportio yn ôl i'r Galeri ar unrhyw adeg. Yn ogystal, gall dysgwyr siarad â'r Ceidwad NPC cyntaf y maent yn cwrdd â nhw ar safle i ddychwelyd i'r Galeri.

Bydd Minecraft yn arddangos arwyddion testun pop-up i gynorthwyo llywio trwy nodi enwau lleoliadau allweddol, fel y Neuadd Fawr, Tŷ'r Tŵr, neu'r Cwrt.

Yn cuddio o fewn **Castell a Llys Tretŵr** mae **'Lleu y Ddraig'**. Anogwch ddysgwyr i chwilio am ble mae'r Ddraig fach hon yn cuddio. Mae'r gweithgaredd hwn yn rhoi hwb i sgiliau arsylwi a sylw i fanylion wrth i ddysgwyr symud trwy wybodaeth weledol. Mae hefyd yn hyrwyddo amynedd a dyfalbarhad, gan y gallai fod angen i ddysgwyr dreulio peth amser yn chwilio.

Ar ôl i'r dysgwyr gwblhau eu taith rithwir, mae Taliesin yn ymddangos eto ac yn rhoi trosolwg o'r ymgyrch gychwynnol sy'n gysylltiedig â **Chastell a Llys Tretŵr**. Anogir dysgwyr i wneud eu ffordd yn ôl i safle'r castell a chwilio am yr NPCs Cwest, hawdd eu hadnabod mewn gwisg goch, i ymchwilio'n ddyfnach i'r cwest.

Mae gan y Cwest ei **Ganllaw Ymarferwyr** ei hun sy'n darparu cyfoeth o wybodaeth:

- Amcanion Dysgu
- Meysydd Dysgu a Phrofiad
- Sgiliau Trawsgwricwlaidd
- Sgiliau Hanfodol
- Syniadau Arweiniol
- Cwestiynau posib
- Trosolwg o Weithgareddau Dysgu
- Cyflwyniad
- Camau'r Cwest
- Clo / Myfyrdod
- Geirfa Allweddol
- Manylion Adnoddau / Ffeiliau Ategol

Ceidwad Croeso NPC

"Helo a chroeso i Gastell a Llys Tretŵr. Mae hynny'n iawn, rydych chi'n cael archwilio dau adeilad gwych am bris un! Rwy'n gweithio yma fel ceidwad. Mae hynny'n golygu fy mod i'n gofalu am y wefan hon a'i hymwelwyr - fel chi! I ddarganfod sut mae'r Daith Rithwir hon yn gweithio, cliciwch ar y botwm 'Taith Rithwir' isod."

Dolen i'r fideo 'Croeso', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Ceidwad Cwrt NPC

"Croeso i gwrt Llys Tretŵr. Heddiw, byddwch chi'n cychwyn ar antur trwy amser, sy'n rhychwantu dros 900 o flynyddoedd. Ble ddylech chi ddechrau? Wel, pe bawn i'n chi, byddwn i'n clicio ar y botwm 'Dechrau yma' i ddechrau eich taith."

Dolen i'r fideo 'Cwrt', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"I ymweld â'r castell, cadwch eich cefn i'r porthdy, ewch trwy'r drws i'r chwith drwy'r wal, a cherdded i mewn i'r ardd. Dilynwch y llwybr i'r dde, o amgylch y tu allan i'r cwrt, nes i chi gyrraedd y lawnt. Neu i achub eich coesau, pwyswch ar fy motwm 'Lawnt y Castell' i gael eich teleportio yno!"

Ceidwad NPC Pwy adeiladodd y castell?

"Nawr gallwch weld y castell a adeiladwyd gan yr uchelwr Normanaidd Picard, a oedd wedi ymladd ei ffordd i'r rhan hon o Gymru yn dilyn goresgyniad y Normaniaid ar Loegr. Cliciwch ar y botwm "Picard" isod i ddarganfod mwy."

Dolen i'r fideo 'Picard', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Felly, aeth Castell Tretŵr trwy rai newidiadau dros y blynyddoedd! Ond beth am y goresgyniad a arweiniodd at adeiladu'r castell yn y lle cyntaf? Hoffech chi wybod mwy? Yna cliciwch y botwm "Goresgyniad" isod i ddarganfod."

Dolen i'r fideo 'Goresgyniad y Normaniaid', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Mae gen i her i chi! Esgus eich bod chi'n Dywysog Cymreig sy'n ymosod ar Gastell Normanaidd. Mor uchel ag y gallwch, lluniwch eich cri brwydr eich hun! Gadewch i ni adael i'r Normaniaid hynny wybod ein bod ni'n dod!"

"Nawr, dylech gerdded ar draws y glaswellt ac ar draws y twmpath i'r giât bren ar y chwith ger y nant. Croeswch y cae tuag at y giât fetel wrth droed y castell. Ewch trwy'r giât hon tuag at y bont godi. Neu i achub eich coesau, pwyswch ar y botwm 'Pont godi' i gael eich teleportio yno!"

Ceidwad Pont Godi NPC

"Stop, pwy sy'n mynd yno? Ffrind neu elyn? Dim ond jôc. Ond 900 mlynedd yn ôl, pe baech chi'n cyrraedd mor bell ac nad oeddech chi'n ffrind, byddech chi eisoes wedi goroesi llawer! Cliciwch ar y botwm 'Goroesi' i ddarganfod beth!"

Dolen i'r fideo 'Goroesi', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Cyn mynd i mewn i'r castell, dylech ddarganfod mwy am fywyd y dref 900 mlynedd yn ôl! Cliciwch ar 'Bywyd y Dref' yn gyntaf i ddysgu mwy, yna cymerwch her drwy glicio ar 'Her'."

Dolen i'r fideo 'Bywyd y Dref', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Dolen i'r fideo 'Her', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Pwynt Addysgu Dewisol:

Mae'r fideo 'Her' yn cynnwys her fach i gyflwyno'r syniad bod barddoniaeth wedi chwarae rhan bwysig ym mywyd Tretŵr. Gellir tynnu arnynt ymhellach ar naws barddoniaeth fel cwest lawn ar ôl i'r daith rithwir gael ei chwblhau.

"Nawr, cerddwch ar draws y bont godi, a mynd i mewn i'r castell cerrig a cherdded o'i gwmpas cyn dringo i fyny ac i lawr y grisiau i'r gorth. Mae gan y gorthwr risiau cerrig y gallwch eu dringo i gyrraedd y llawr cyntaf. Neu i achub eich coesau, pwyswch ar fy motwm 'Tŵr Mawr' i gael eich teleportio yno!"

Ceidwad y Tŵr Mawr NPC

"Ydych chi'n adeiladu pethau gan ddefnyddio Lego neu yn Minecraft? Ydych chi erioed wedi ceisio adeiladu castell? Awydd adeiladu'r un hwn? I ddarganfod mwy am yr angen am y Tŵr, cliciwch ar y botwm 'Tŵr' isod."

Dolen i'r fideo 'Tŵr', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Mae gen i her i chi! Mewn munud, galwch i lawr i'r seler ac edrychwch i fyny. Allwch chi weld y lleoedd tân, y ffenestri a'r agoriadau drysau sy'n rhoi cliwiau i ni faint o loriau oedd gan y tŵr? Gweld a allwch chi weithio allan a dod i ddweud wrthyf."

"Wnaethoch chi lwyddo i'w weithio allan? Dylech fod wedi cyfrif pedwar llawr, gan gynnwys y seler. Cliciwch ar y botwm "Gorthwr" isod i ddarganfod mwy am y Gorthwr."

Dolen i'r fideo 'Gorthwr', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Penderfynodd Roger Picard II wneud newidiadau mawr i'r castell! Yn hytrach na chadw'r hen gragen, defnyddiodd ei waliau cerrig i greu wal allanol gref o amgylch tŵr crwn newydd sbon, y math mwyaf ffasiynol o ddyluniad castell ar y pryd. Bydd y botwm "Tŵr Newydd" isod yn dweud mwy wrthych!"

Dolen i'r fideo 'Tŵr Newydd', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Mae'n bryd gwneud eich ffordd yn ôl i'r ardd a'r cwrt. Dylech olrhain eich camau, trwy'r ddwy giât yn ôl i'r ardd. Neu i achub eich coesau, gallwch glicio ar y botwm 'Gardd' i gael eich teleportio yno!"

Ceidwad Gardd NPC

"Pasiodd Castell Tretŵr trwy genedlaethau o'r teulu Picard. Ond nawr rydych chi'n sefyll yng ngardd nid y castell ond o Lys Tretŵr! Efallai y byddwch chi'n meddwl tybed pam a phwy adeiladodd hyn! Cliciwch ar y botwm 'Llys Tretŵr' i ateb y cwestiwn hwn."

Dolen i'r fideo 'Llys Tretŵr', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Cyn i ni fynd ymhellach, dylech adnewyddu eich cof o'r hyn a ddigwyddodd yn ystod yr amser rydych chi wedi teithio hyd yn hyn! Gall teithio yn ôl mewn amser wneud i'ch ymennydd fynd yn aneglur! Cliciwch ar y botwm 'Teithio yn ôl mewn amser' isod am grynodeb a stori!"

Dolen i'r fideo 'Teithio yn ôl mewn amser', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Pwynt Addysgu Dewisol:

Yn y fideo Teithio yn ôl mewn amser mae dysgwyr yn cael eu cyflwyno i'r cysyniad bod neidr yn symbol a ddefnyddir at wahanol ddibenion, gan gynnwys doethineb. Gofynnir cwestiwn i ddysgwyr: "Beth arall yw neidr yn symbol ohono?" Gallai hyn fod yn bwynt ymchwil da i ddysgwyr. h.y., Beth mae gwahanol symbolau neidr yn ei gynrychioli?

Mae nadroedd a nadroedd yn symbolau pwerus a chymhleth sydd wedi chwarae rhan bwysig mewn gwahanol ddiwylliannau trwy gydol hanes. Maent yn parhau i fod yn ffynhonnell ysbrydoliaeth a gweithgarwch esthetig mewn celf a dylunio addurniadol hanesyddol a chyfoes.

Ceidwad Gardd NPC

"Nawr, yn ôl i'r ardd! Cwestiwn i chi... Oes gennych chi fysedd gwyrdd? Nid yn llythrennol - rwy'n golygu, ydych chi'n hoffi garddio? Roedd gerddi yn bwysig yn yr Oesoedd Canol. Cliciwch ar y botwm "Gardd Ganoloesol" isod i ddarganfod mwy!"

Dolen i'r fideo 'Gardd Ganoloesol', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Mae'n bryd gwneud eich ffordd i'r gegin yn ardal y cwrt. Yn wynebu'r cwrt, cerddwch heibio'r ffynnon ar eich dde a mynd i mewn i'r cwrt trwy'r drws ar eich ochr chwith. Neu i achub eich coesau, gallwch glicio ar y botwm 'Cegin' i gael eich teleportio yno!

Ceidwad Cegin NPC

"Dyma ni yn y gegin. Beth, dim microdon? Rwy'n eich clywed chi'n dweud! Wel, mae ceginau wedi newid llawer dros y 550 o flynyddoedd diwethaf. Cliciwch ar y botwm 'Cegin' isod i ddarganfod mwy!"

Dolen i'r fideo 'Cegin', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Iawn, felly dyna'r coginio wedi'i sortio, nawr gadewch i ni weld beth arall aeth i baratoi gwledd... I gael rhagor o wybodaeth am y bwyd blasus i'r arglwyddi a'r merched, cliciwch ar y botwm 'Bwyd' isod.

Dolen i'r fideo 'Bwyd', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Dylech gerdded drwy'r drws a throi i'r menyn ar eich ochr dde. Dim llamu y tro hwn; Rwy'n credu bod angen yr ymarfer corff arnoch chi!"

Ceidwad Bwtri NPC

"Felly, roeddech chi'n meddwl bod paratoi gwledd yn ymwneud â rhostio cig a throi potiau o stiw?

ANGHYWIR! Roedd angen diodydd ar wledd ganoloesol iawn, LLAWER o ddiodydd! A dyna le'r oedd Old Roger Vaughan wir yn gwybod sut i gadw ei westeion yn hapus. I ddarganfod beth a roddodd i'w westeion, cliciwch ar y botwm 'Bwtri'."

Dolen i'r fideo 'Bwtri', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Felly, nawr rydych chi'n gwybod beth oedd pwrpas y Bwtri, mae'n bryd i chi ymchwilio i beth oedd pwrpas y Pantri. Dylech fynd yn ôl i'r cyntedd a chroesi drwy'r drws i'r Pantri. Dewch ymlaen, mae angen i chi gael y camau hynny i mewn. Dim llamu y tro hwn!

Ceidwad Pantri NPC

"Os menyn roeddech chi ei eisiau, yna roedd hynny'n cael ei wneud yn y pantri, mewn buddai menyn, y peth rhyfedd hwnnw gyda handlen yn sticio allan o'r top. Cliciwch ar y botwm 'Pantri' i ddarganfod sut roedd hyn yn gweithio ac ychydig mwy am y pantri."

Dolen i'r fideo 'Pantri', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Rydych bron yn y wledd nawr! Un stop olaf cyn y Neuadd Fawr – Ystafell Arlwy! Amser i chi gael ychydig mwy o gamau i mewn! Trowch i'r chwith allan o'r Pantri ar hyd y dramwyfa i'r Ystafell Arlwy"

Ceidwad Ystafell Arlwy NPC

"Does dim enwau tric yma - dyma yn llythrennol lle roedden nhw'n rhoi'r prif brydau ar blatiau a'u gwisgo fel rhywbeth allan o MasterChef canoloesol, yn barod i'w gweini. Dylech glicio ar y botwm 'Arlwy' i ddysgu mwy am y maes paratoi hwn."

Dolen i'r fideo 'Arlwy', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

Ceidwad Neuadd Fawr NPC

"Croeso i'r parti yn y Neuadd Fawr! Rydych chi wedi mynd heibio i anhrefn y gegin, osgoi'r stiward dan straen, a goroesi rhuthrad gweision, a nawr, rydych chi yma o'r diwedd.

Y NEUADD FAWR. Dylech glicio ar y botwm 'Neuadd Fawr' i ddysgu mwy am y lle gwych hwn!"

Dolen i'r fideo 'Neuadd Fawr', sydd wedi'i hymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Croeso i Instagram... yn arddull y 15fed Ganrif! Dim hunluniau, dim hashnodau, dim hidlwyr, ond roedd yn rhaid i arglwyddi canoloesol ddangos rhywsut. A sut wnaethon nhw hynny? Gyda darluniau wal EPIG!

Dylech glicio ar y botwm 'Llun, Llun' i ddysgu mwy am hyn!"

Dolen i'r fideo 'Llun, Llun', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Wel wel, Roger Vaughan! Anghofiwch y Cyfryngau Cymdeithasol os oeddech chi eisiau bod yn enwog yn y 15fed ganrif; roedd angen bardd arnoch chi! A Syr Roger Vaughan? O, gwnaeth yn siŵr bod ei enw yn yr holl benillion gorau. Dylech glicio ar y botwm 'Bardd' i glywed mwy am hyn."

Dolen i'r fideo 'Bardd', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Chwiw, ar ôl hynny i gyd, gadewch i ni gymryd anadl a symud trwy'r drws ar yr ochr dde i ofod tawelach, mwy preifat... gallwch gerdded yno! Neu cliciwch ar y botwm 'Solar' i gael eich teleportio yno os ydych chi'n teimlo ychydig yn flinedig!"

Ceidwad Solar NPC

"Dyma ystafell ymlacio Roger. Rhywle i ddianc rhag sŵn a phwysau busnes a diddanu. Roedd ganddo hyd yn oed ei doilet ei hun. Posh iawn! Cliciwch ar y botwm 'Ardal Ymlacio' os ydych chi eisiau gwybod mwy."

Dolen i'r fideo 'Ardal Ymlacio', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Amser i chi symud ymlaen! Dylech ddringo'r grisiau ar ochr dde'r ystafell a mynd i mewn i'r drws ar eich ochr dde unwaith y byddwch chi'n cyrraedd top y grisiau. Neu fe allech chi, mae'n debyg, cliciwch ar y botwm 'Top y Grisiau' os ydych chi am gael eich teleportio yno!"

Ceidwad y Siambr NPC

"Roedd hwn yn dŷ ffasiynol iawn i'w gyfnod, yn iawn ar gyfer dylanwadwr cymdeithasol o'r 15fed ganrif fel Roger Vaughan. Dylech glicio ar y botwm 'Siambr' i ddarganfod mwy am yr ystafell hon."

Dolen i'r fideo 'Siambr', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Amser i chi symud ymlaen eto. Gadewch yr ystafell trwy'r drws y gwnaethoch fynd i mewn a dilynwch y llwybr pren i'r siambrau cyntaf a'r ail ar yr ochr chwith. Rwy'n siŵr y bydd eich coesau yn gweithio! Ond os oes amheuaeth, gallech glicio ar y botwm 'Adain y Gogledd' i gael eich teleportio yno."

Ceidwad Adain y Gogledd NPC

"Mae'r Llys yn enfawr, yn dyw e? Fel rhywle y byddai pêl-droediwr neu enwogion yn byw heddiw. A dyma chi mewn ystafell hir arall, ond nid oedd bob amser yn un gofod mawr. Cliciwch ar y botwm 'Adain y Gogledd' os ydych chi eisiau gwybod mwy!"

Dolen i'r fideo 'Adain y Gogledd', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Peidiwch llusgo'ch traed nawr! Mae angen i chi gerdded ymlaen ac allan o'r ystafell drwy'r drws pellaf ar eich ochr dde, agosaf at fynedfa'r cwrt, a dringo grisiau cerrig i gyrraedd yr arhosfan nesaf. Ofn mynd ar goll? OK, gallwch ddefnyddio'r botwm 'Taith Wal' i gael eich teleportio yno os yw'n well gennych!"

Ceidwad Taith Wal NPC

"Dychmygwch mai Roger Vaughan ydych chi! Rydych chi newydd gael eich dyrchafu gan y Brenin Iorcaidd i 'syr' - dyna farchog. Ond mae pethau'n dal i fod ychydig yn anodd! Dylech glicio ar y botwm 'Cyfnod Anodd' i ddysgu mwy am hyn!"

Dolen i'r fideo 'Cyfnod Anodd', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Os nad ydych chi eisiau colli eich pen hefyd! Dylech wneud eich ffordd drwy'r drws ar ddiwedd y Daith Wal a cherdded trwy'r porthdy, daliwch ati i fynd i lawr coridor i fynd i mewn i'r ardal orllewinol. Beth ydych chi'n ei olygu eich bod chi'n rhy ofnus i gerdded! OK, cliciwch ar y botwm 'Ceidwad y Gorllewin' i gael eich teleportio yno."

Ceidwad y Gorllewin NPC

"Rydych chi wedi casglu llawer o wybodaeth am eich taith rithwir hyd yn hyn am Syr Roger. Cyn i chi barhau â'ch taith amser, dylech glicio ar y botwm 'Crynodeb' isod i atgoffa eich hun ac efallai dysgu ychydig mwy!"

Dolen i'r fideo 'Crynodeb', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Rydych chi wedi teithio ymlaen tua 230 mlynedd. Nid yw Tretŵr bellach yn dŷ gwledig mawreddog. Fe welwch foch, nid beirdd a bugeiliaid yn hytrach na boneddigion. Mae'r Vaughans wedi mynd ac yn eu lle mae'r teulu Parry. Os ydych chi eisiau darganfod mwy am y newid mewn perchnogaeth, cliciwch ar y botwm 'Parry' isod."

Dolen i'r fideo 'Parry', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"O'r Llys Crand i'r ffermdy clyd – mae'r teulu Parry yn cymryd yr awenau! Allwch chi ddychmygu hynny! Beth fyddai Syr Roger yn ei feddwl? Ydych chi'n meddwl y byddai'n colli ei ben? Gallwch glicio ar y botwm 'Fferm' i glywed mwy am y pryniant hwn."

Dolen i'r fideo 'Fferm', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"O na, ystlumod yn Nhretŵr! Dylech glicio ar y botwm 'Ystlumod' isod... os ydych chi'n meiddio !"

Dolen i'r fideo 'Ystlumod', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Nawr mae'n amser i chi olrhain eich camau i'r drws ar ddiwedd y daith wal a mynd lawr y grisiau. Neu mae'n debyg y gallech chi glicio'r botwm 'Cwrt' os ydych chi eisiau cael eich teleportio yno! "

Ceidwad Cwrt NPC

"Felly, dyma ni'n ôl yn y cwrt lle dechreuon ni. Ond arhoswch! Peidiwch â rhuthro i ffwrdd eto. Gwelwch yr hen adeilad mawr hwnnw yn union gyferbyn? Dyna Ardal y Gogledd, ac mae ganddo rai straeon diddorol i'w hadrodd! Cliciwch ar y botwm 'Buarth' os ydych chi eisiau eu clywed!

Dolen i'r fideo 'Buarth', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Nid yw eich Taith Rithwir a theithio drwy amser wedi dod i ben eto! O na, dylech barhau gyda'ch cefn i'r porthdy, cymerwch y drws ar eich ochr dde i'r ardal nesaf, chwarteri'r Stiwardiaid yn ardal y Gogledd. Neu os ydych chi'n flinedig, gallech glicio ar y botwm 'Stiwardiaid' i gael eich teleportio yno."

Ceidwad Chwarteri Stiwardiaid NPC

"Iawn, amser i chi deithio yn ôl mewn amser eto! Dylech neidio yn ôl mewn amser i ddiwrnod Syr Roger Vaughan a chymryd golwg ar yr ystafell hon sy'n addas ar gyfer bos! Mae angen i chi glicio ar y botwm 'Bos' isod i gael eich teleportio yno!"

Dolen i'r fideo 'Bos', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Dim ond un stop olaf ar eich Taith rithwir. Gadewch chwarteri y Stiwardiaid o'r drws y gwnaethoch fynd i mewn, archwilio gweddill y llawr gwaelod, yna gwnewch eich ffordd yn ôl i'r porthdy. Neu gallwch glicio ar y botwm 'Porthdy' isod i gael eich teleportio yno."

Ceidwad y Porthdy NPC

"Rydych chi'n sefyll wrth y Porthdy nerthol, ac yn wir, nid ar gyfer addurn yn unig ydyw! Dyma system ddiogelwch canoloesol Tretŵr, meddyliwch amdano fel drws ffrynt hen ffasiwn gydag agwedd ychwanegol. Dylech glicio ar y botwm 'Porthdy' i ddarganfod mwy!"

Dolen i'r fideo 'Porthdy', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"Teithiwn yn ôl mewn amser i 1930 nawr, ac roedd Tretŵr yn dipyn o longddrylliad! Dylech wir glicio ar y botwm 'Cadwraeth' isod i glywed beth ddigwyddodd nesaf!"

Dolen i'r fideo 'Cadwraeth', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

"A gawsoch chi hwyl yn teithio yn ôl mewn amser trwy 900 mlynedd o anhrefn, dirgelwch a gwallgofrwydd canoloesol? O frwydro yn erbyn barwniaid a chleddyfau i arglwyddi gwledda a blodau ffansi, mae Tretŵr wedi gweld y cyfan! Gallech ymuno yng ngwaith cadwraeth Tretŵr os dymunwch! Bydd Taliesin yn dweud mwy wrthych."

Taliesin NPC

" Bore da, anturwyr amser!

Fy enw yw Taliesin. Prifardd Cymru, bardd pŵer, troellwr rhigymau ac adroddwr gwirioneddau ... pa mor afiach neu lwm y gallent fod.

Rydych chi newydd gael eich galw ar gwest mwyaf EPIG - nid ar gyfer aur, dreigiau, neu arfwisg chwerthinllyd anghyfforddus... O na!"

Dolen i'r fideo 'Cyflwyniad Cwest', sydd wedi'i ymgorffori ym Myd Minecraft Cadw Cymru

PWYSIG: Am ragor o fanylion ac arweiniad, gweler y Canllaw Cwest i Addysgwyr.

Cwestiynau Allweddol

Isod mae rhai cwestiynau allweddol, ac atebion posibl, y gallech eu gofyn i'ch dysgwyr wrth iddynt fynd trwy'r Daith Rithwir o amgylch **Castell a Llys Tretŵr:**

C1: Ar wahân i gig carw, pa fwyd, a ystyriwyd yn ddanteithfwyd mawr, hefyd yn hongian yn y gegin?

A1: Llyswennod.

C2: Pam mae'r ystafell ochr fach arall yn cael ei enwi yn fwtri, pan mae'r buddai menyn yn y pantri?

A2: Dyma le'r oedd y casgenni gwin a gwirodydd, a elwir yn "butts", yn cael eu storio.

C3: Pan fyddwch chi'n gadael y gegin i fyny ramp i mewn i'r gweinydd, beth ddigwyddodd yma?

A3: Rhoddwyd y bwyd ar blatiau yn barod i'w gymryd i'r Neuadd Fawr.

C4: Yn y Neuadd Fawr, mae crogi brethyn yn gorchuddio'r waliau. Pam ydych chi'n meddwl bod darluniau wal o'r fath yn bwysig?

A4: Roedd darluniau wal yn ddrud ac yn arwydd o gyfoeth. Fe wnaethon nhw hefyd helpu i gadw'r ystafell yn gynnes.

C5: Ym mhob un o'r ystafelloedd gwely y Llys, fe welwch garderobau, ystafelloedd bach gyda'r hyn sy'n ymddangos fel seddi cerrig. Beth ydyn nhw ar gyfer hynny?

A5: Toiledau

C6: Mae'n ymddangos bod lefel uchaf Bryniau Gogledd y Llys yn un neuadd hir, ond sut ydyn ni'n gwybod ei bod wedi'i rhannu'n wreiddiol yn bedair ystafell ar wahân?

A6: Gan y rhigolau a dorrwyd yn drawstiau y to a'r waliau.

C7: Sut ydyn ni'n gwybod bod o leiaf un llawr arall yn y porthdy, uwchben ystafell y porthor y gallwn ei weld heddiw?

A7: Mae grisiau isaf grisiau yn weladwy, a thyllau sgwâr ar gyfer trawstiau pren yn y waliau ar uchder y pen.

C8: Pa greaduriaid gwarchodedig sy'n clwydo yn y gegin am y rhan fwyaf o'r flwyddyn, yn enwedig o amgylch yr hen ffwrn fara?

A8: Ystlumod